

Noé szövetsége

Kortárs tárlat a Zsidó Múzeumban

A cím Mózes első könyvére utal. Arra, amikor az Úr az özönvíz után szövetséget köt Noéval és leszármazottaival arról, hogy többé nem ismétlődik meg ez a katasztrófa. Erre emlékeztetve pedig – a nagyobb esők után – megjelenik az égen a szivárvány. A kollektív kiállítás ötletét *Hajdu István* művészettörténész adta, a szervezésben pedig a Magyar Zsidó Hitközségek Szövetsége, a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület, s annak Festészetet Kedvelők Köre, illetve a Zsidó Múzeum vett részt. Ebben az intézményben volt látogatható a kortársi csoportos tárlat az év első felében. *Bálványos Anna* kurátor huszonöt művészt kért fel egy esztendővel korábban, akik közül végül huszonhárman állítottak ki a tárlaton, a legkülönfélébb stílusban és tematikus megközelítésben. Az eltérő életkorok mellett az is tovább árnyalta a skálát, hogy egyesek kimondottan erre az alkalomra hozták létre alkotásaikat, mások viszont korábbi termésükből válogattak.

Azt már előljáróban elmondhatjuk: a névsor önmagában rangos, és eleve garantálta a rendezvény sikerét.

A realiztikus megközelítések sorából elsőként *Fehér László* nagy méretű, olaj-vászon Siratófalát említeném, amelyen a szürkék, feketétől fehérig terjedő árnyalatai, egy fotografikus pillanatfelvétel hatását kelтик. *Gerber Pál* hasonlóan puritán kolorittal megoldott kompozíciója a szürreális elemeket is keveri a valószerűvel, így teremtve drámai feszültséget az „Isten a szövetségesünk” felületén. *Havas Bálint* hófehér gipszöntvényes egy négytagú család stilizált reliefje, amelyet nyakláncon viselt medál-formából nagyított fel „képpé”. *SI-LA-GI* a minimal-art módszerével él, amikor fekete alapon, fehér nyomtatott betűkkel a JUDE szót festi akrillal, a több méteres vászonra. A pasztell-árnyalatok is belopóznak *Herczeg Nándor* „Szökőkút”-jának vegyes technikájú falelemzése, a lépcsőn valóságos papucsaiából kilépett és szoborrá merevedett figurák körül. A metafizikus hangulatot tovább fokozza *Radák Eszter* két részes Szivárványa. Utcasarkokat festett farostra játékkockaszerűen, élőlények nélkül. *Bálványos Anna* ezt ráadásul találó rendezői ötlettel, a terem sarkába állította, e két képelemet egymással szembe fordítva. *Baranyai András* „Cím nélkül”-e is a szivárvány színskáláját vetíti, színes ceruzával az összekulcsolt kezek fénymásolatára, míg *Klimó Károly* az Istenszem-motívumot nagyítja jelképpé, lángoló festékrétegekkel és műanyaglap segítségével, miközben krétával firkálja a fekete alapra a biblikus címet: „Rátekintek, hogy megemlékezzem...”

Falvédők sete-suta naivitását, polgári otthonok biedermeier érzelmességét és humorát aposztrofálja *Für Emil*: „Flódni” című képe, gyerekkorunk pofonegyszerűségében is megható süteményét idézve. *Chilf Mária* hat részes, vegyes technikájú sorozata a csírázás témájára készített variációkat. *Dévényi Mónika* ostromszűrűen kigyózó felhőkkel áztatja véresóval a háborgó tengert – ökológiai katasztrófát sejtetvén. *Bukta Imre* installációja régebbi és újabb korok fegyvereiből rakja ki a „Veletek” szót, s alatta meghatóan törekeny, parányi, élő zöld palántákból a folytatást: „... és magzataitokkal”. A humor manapság – sajnos – hiánycikk, ezért örülhetünk, ha felcsillan. Mint az utóbbi években következetesen agyagból, karikatúra-szerű gólem-sereget gyúró *Thury Levente* fonákjáról szivárványt színező, kerámia Jehova-kezén.

Keserű Ilona a hetvenes évek végétől vallja, és festészetével bizonyítja – mint most „Több oldalról...” elnevezésű, kártyaszerű, tükörképes kompozícióján is –, hogy „a szivárvány összes és bármely színárnyalata harmonizál a Földön élő emberek összes és bármely bőrszín-árnyalatával”. Az organikus absztrakció terén *Gábor Áron* monumentális vásznán finoman oldott árnyalatokkal kelti a „Csönd és tér” illúzióját. *Győri Márton* érzéki kolorittal vallja: Nóra örök. A minimal-art netovábbja, *Erdélyi Gábor* sejtelmes, égszínkében derengő, 116 üvegcséppje, a hasonlóképp terjedelmes képfelületen. A mértani absztrakció szerkesztési szigorát a nagy nemzedékből *Bak Imre* éppúgy betartja – arany fényt árasztó templomkapuja fölé feszülő – Szivárványán, mint *Gáyor Tibor* tiszta színekből, keveretlenül és egymás fordítottjaként festett diptichonján. A sarkos elemek helyett, a Két kék egymásba simuló félgömbjeit választja temperával színezett, fából formált reliefjén *Fajó János*. A vonalak és ívek változatos sorozataiból alkot szitanyomatokból, vászon alapon kettős képsíkot *Magén István*, hideg és meleg alaptónusban. Az egymást részben fedő szín-négyzeteket oldja hallatlanul elegáns Sajkává *Maurer Dóra*, talányos akril-kavalkádján. *Nádlér István* a mélykék alapon virító fehér „zongorabillentyű-sort” mérnöki pontossággal szerkeszti ugyan, de mögötte, a fekete alapot széles ecsetvonásokkal pásztázza, így teremtven festői „lazítást” monumentális képfelületén. Talán az eddigiekből is kiderült: ki-ki megtalálhatta a hozzá legközelebb álló művészi megközelítést a „Noé szövetsége” színvonalas kollektív kiállításán, a kortárs mesterek avatott tolmácsolásában.

Wagner István